

О. С. Деркачова

**ЛІТЕРАТУРА ТА
ІНКЛЮЗІЯ**
**самостійна робота студентів
(методичний навігатор)**

**Івано-Франківськ
2020**

Дисципліна «Література та інклюзія» вивчається студентами спеціальності «Початкова освіта» на четвертому курсі у восьмому семестрі і присвячений ознайомленню з творами, які присвячені проблемам людей з інвалідністю. Належить до дисциплін за вибором. Передбачає ознайомлення з вітчизняною та зарубіжною літературою, у центрі якої людина з інвалідністю, дитина з особливими освітніми потребами. Тематичний зріз: світ дорослого і світ дитини, булінг, право на перемогу, рівні права. У «П О Л О Ж Е Н Н І ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ» читаємо:

3.10. Самостійна робота студента

3.10.1. *Самостійна робота студента* є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

3.10.2. Навчальний час, відведений для самостійної роботи студента, регламентується робочим навчальним планом і повинен становити не менше 1/3 та не більше 2/3 загального обсягу навчального часу студента, відведеного для вивчення конкретної дисципліни.

3.10.3. Зміст самостійної роботи студента над конкретною дисципліною визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

3.10.4. Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни: підручник, навчальні та методичні посібники, конспекти лекцій викладачів, практикум тощо. Методичні матеріали для самостійної роботи студентів повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку студента. Для самостійної роботи студенту також рекомендується відповідна наукова та фахова монографічна і періодична література.

3.10.5. Самостійна робота студента над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної дисципліни може виконуватися у бібліотеці вищого навчального закладу, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також в домашніх умовах. У необхідних випадках ця робота проводиться відповідно до заделегідь складеного графіка, що гарантує можливість індивідуального доступу студента до потрібних дидактичних засобів. Графік доводиться до відома студентів на початку поточного семестру.

3.10.6. При організації самостійної роботи студентів з використанням складного обладнання чи устаткування, складних систем доступу до інформації (наприклад, комп'ютерних баз даних, систем автоматизованого проектування тощо) передбачається можливість отримання необхідної консультації або допомоги з боку фахівця.

3.10.7. Навчальний матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом в процесі самостійної роботи виносить на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять¹.

---

¹ https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/2771/

Зміст самостійної роботи

Інформаційна промова про одну з прочитаних книг.

Робота над книгою за допомогою трикутника Волта Диснея.

Робота над книгою за допомогою шести капелюхів.

Лепбук про книгу зі списку для читання.

Скрапбук про книгу зі списку для читання.

Буктрейлер про книгу, яка запам'яталась.

20 найвлучніших цитат із прочитаних книг.

Інформаційна промова про одну з прочитаних книг

Перегляньте відео за кодом:

Мета будь-якого інформаційного повідомлення – дати відомості про той або інший предмет, причому так, щоб слухачам це було цікаво. Бажаний результат будь-якої інформаційної промови – вигук слухачів: «Як цікаво!»

Основні вимоги до інформаційної промови:

1. Зробити передачу інформації як можна більш повною.
2. Зробити промову зрозумілою.
3. Зробити її цікавою для слухачів.

Головне в будь-якому інформаційному виступі – зуміти передати свої знання, зуміти донести до слухачів інформацію. Дуже важливо використати різні способи подання матеріалу. Треба кілька разів повторити основні положення, привести яскравий приклад, записати під час виступу на дошці цифри, дати, проілюструвати свій виступ рисунками, схемами й т.д.

Інформаційні виступи бувають різних типів, але всі вони мають загальні правила, яких потрібно дотримуватись при підготовці інформаційних виступів будь-якого типу.

1. Інформаційний виступ повинен містити *нову* для слухачів інформацію.
2. Він повинен бути актуальним для слухачів, тобто *цікавим* для них зараз, у цей момент.
3. Він повинен дати *повну* інформацію.
4. Він повинен *зацікавити* слухачів в одержанні нової, додаткової інформації з даної теми.
5. Він повинен містити *кілька конкретних фактів*.
6. Такий виступ повинен містити *два-три* розділи (пункти плану), не більше.
7. Він повинен бути *коротким*.
8. Потрібно чітко переходити від одного пункту до іншого.
9. Не слід використовувати багато жестів.
10. Не слід говорити занадто емоційно².

---

² <https://buklib.net/books/36798/>

Робота над книгою за допомогою трикутника Волта Диснея

Перегляньте за кодом відео

Це рольова гра, в якій учасники розглядають поставлену задачу з трьох точок зору: творчої, реалістичної та критичної. Названа на честь американського мультиплікатора Волта Диснея. Автор методики - Роберт Б. Ділтс. Учасники займають позиції трьох ролей – мрійника, реаліста та критика. *Мрійник* пропонує різноманітні, нереальні варіанти вирішення проблеми. *Реаліст* пропонує кроки, необхідні для реалізації, структурує та планує роботу. *Критик* оцінює доцільність ідей, знаходить помилки та слабкі місця у пропозиціях. Під час рольової гри учасники можуть циклічно змінювати свої ролі і продовжувати обговорення.

Робота над книгою за допомогою шести капелюхів

Методика шести капелюхів, «які думають», Едварда де Боно.

Потрібно поділитися на шість груп (можна по одному, по двоє) і визначити, хто яким капелюхом володітиме.

Білий капелюх (мислення) – фокусуємося на фактах. Коли вийшла книга, де? Хто і коли переклав книгу в Україні? Можна згадати про жанр і структуру.

Червоний (емоції) – відчуття, які викликала книга. Яких емоцій у книзі найбільше?

Жовтий (позитив) – обговорення того, що у книзі сподобалося, захопило, вразило.

Чорний (критика) – обговорення того, що не сподобалося, того, що хочеться змінити у творі.

Зелений (творчість) – обговорення подальшої долі персонажів.

Синій (підсумки) – про що цей роман. Можна його назвати таким, що мотивує?

Лепбук про книгу зі списку для читання

Це інтерактивна саморобна папка на певну тему, куди збираються та яскраво оформлюються пізнавальні матеріали.

Лепбук має різні за розміром кишеньки, вставки, рухливі деталі, віконця, міні-книжечки з цікавою інформацією. Етапи створення: обираємо тему, складаємо план, малюємо макет, створюємо лепбук.

Він створюється власноруч і оформлюється за власним смаком.

Скрапбук про книгу зі списку для читання

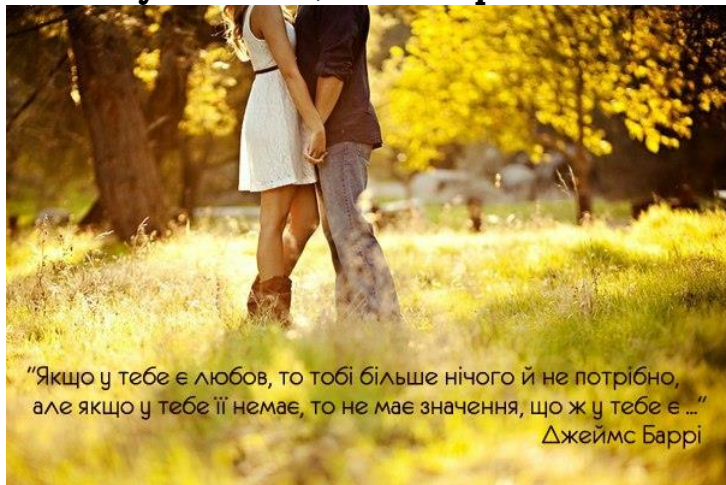
Скрапбукінг – це виготовлення альбому на певну тему. Структурними елементами можуть бути фотографії, ілюстрації, вирізки з газет, цитати, засушені квіти, завдання тощо.

Буктрейлер про книгу, яка запам'яталась

Це короткий відеоролик за мотивами книги.

20 найвлучніших цитат із прочитаних книг

4. Намалювати криву вашого зацікавлення, коли ви читали твір. Чи були епізоди, коли інтерес спадав чи, навпаки, не хотілося відриватися від книги?

5. Попрацюйте над книгою за методикою шести капелюхів, «які думають», Едварда де Боно.
 Потрібно поділитися на шість груп (можна по одному, по двоє) і визначити, хто яким капелюхом володітиме.
 Білий капелюх (мислення) – фокусуємося на фактах. Коли вийшла книга, де? Хто і коли переклав книгу в Україні? Можна згадати про жанр і структуру.
 Червоний (емоції) – відчуття, які викликала книга. Яких емоцій у книзі найбільше?
 Жовтий (позитив) – обговорення того, що у книзі сподобалося, захопило, вразило.
 Чорний (критика) – обговорення того, що не сподобалося, того, що хочеться змінити у творі.
 Зелений (творчість) – обговорення подальшої долі персонажів.
 Синій (підсумки) – про що цей роман. Можна його назвати таким, що мотивує?

6. Робота з текстом за допомогою трикутника Волта Диснея.
 Формулюється питання, наприклад: «Альтернативне завершення книги Ш. Дрейпер «За межею», присутні діляться на групи, у кожній по троє осіб: мрійник, реаліст, критик. Мрійник пропонує найрізноманітніші і навіть нереальні варіанти. Реаліст структурує його ідеї, визначає необхідні кроки. Критик оцінює якість ідей, а також знаходить помилки та прогалини в рішеннях.

7. Піраміда автора або героя твору

Ім'я героя твору
 Два слова, що описують героя
 Три слова, що описують місце подій
 Чотири слова, що описують проблему
 П'ять слів, що описують подію, яка відбувається з героєм
 упродовж сюжету
 Шість слів, що описують подію, яка сприяє переосмисленню
 проблеми
 Сім слів, що описують подію, яка відбувається задля розв'язання
 проблеми
 Вісім слів, що описують розв'язання проблеми³

8. Майндмапінг (зразок – казка Л. Баума «Квокська королева») (можна створювати за допомогою онлайнресурсів)

³ http://uchitel.at.ua/load/uroki_zarubizhnoji_literaturi/metod_piramida_tvoru/3-1-0-86

9. Креативна гра. Наприклад, характеристика Прометея:

П – провидець, прикутий, прагнув допомогти людям, приніс вогонь на землю.

Р – розум пробудив у людях, ремесел навчив, рішуче виступив на захист людей.

О – останній із роду титанів, олімпійський бог.

М – мистецький образ просвітителя

Е – енергійний, ерудований.

Т – тираноборець, титан, творець людей.

Е – епохальний герой, екзекуції терпів заради щастя людей.

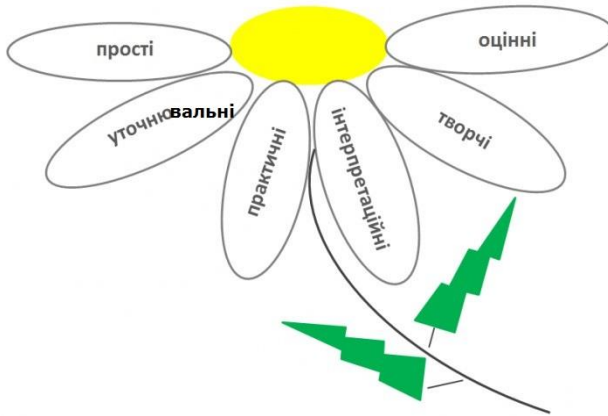
Й – йшов дорогою добра і правди, йшов до високої мети, йому вдячне людство⁴.

10. Кроссенс – зображення потрібно розташувати так, щоб кожна асоціативна картинка мала зв'язок із попередньою і наступною, а центральна поєднувала за змістом решту картинок. Завдання того, хто розгадає кроссенс, – розшифрувати, знайти асоціативний зв'язок між сусідніми картинками.

11. Ромашка запитань (ромашка Блума)⁵.

⁴ Шепета А. В. Використання вітагенних технологій з голографічним методом проєкцій на уроках світової літератури // <https://dorobok.edu.vn.ua/article/view/1269>

⁵ <http://viakiev.blogspot.com/2017/12/blog-post.html>

12. Створення коміксів до творів, життєписів авторів. Наприклад, до оповідання Андрія Маслюха «Трамвай № N».

<https://www.storyboardthat.com/storyboard-creator>

13. SWOT-аналіз персонажів:

SWOT ANALYSIS

COMPETITIVE FUTURES

<https://www.competitivefutures.com/swot-analysis-sucks-future-trends/>

17. Лепбук

18. Скрапбук

19. Створення QR-кодів

20. Створення інфографіки

https://www.canva.com/design/DADoAgGQaPQ/GagAMVTHmLBOdO2O9ZSp7g/edit?category=tACFahzNhT4&utm_source=onboarding

МЕТОДИЧНИЙ ПОМІЧНИК

Допоможе перетворити художній текст або життєпис письменника на нову цікаву історію.

1. Різні онлайнінструменти // <https://naurok.com.ua/post/9-onlayn-instrumentiv-dlya-organizaci-cikavih-praktichnih-robit-zi-shkolyarami>

2. Генератори кодів // <https://naurok.com.ua/post/6-sposobiv-vikoristannya-qr-kodiv-na-urokah>

3. Інтерактивні стрічки // <https://naurok.com.ua/post/resurs-timegraphics-yak-stvoriti-interaktivni-strichki-chasu>

4. Інтелект-карти // <https://naurok.com.ua/post/internet-na-korist-stvoryuemo-yaskravi-intelekt-karti>

5. Інтернетресурси для створення хмар слів // <https://naurok.com.ua/post/internet-resursi-dlya-stvorennya-hmar-sliv-vlasnoruch>

6. Ресурси для роботи з текстами // <https://naurok.com.ua/post/korisni-resursi-dlya-roboti-z-tekstami>

7. Візуальні редактори // <https://naurok.com.ua/post/6-korisnih-vizualnih-redaktoriv-yaki-dopomozhut-vchitelyu>

8. Онлайнтести // <https://naurok.com.ua/test>

9. Інструменти для інтерактивного навчання // <https://naurok.com.ua/post/3-onlayn-instrumenti-dlya-interaktivnogo-navchannya>

10. Ресурс для створення інфографіки // <https://naurok.com.ua/post/internet-resursi-dlya-stvorennya-infografiki-do-uroku>

11. Створення кросвордів // <https://sovety.pp.ua/index.php/ua/statti/windows/ofis/1911-yak-stvoriti-krosvord-onlajn-servisi-dlya-stvorennya-krosvordiv>

12. Створення коміксів // https://www.canva.com/uk_ua/stvoryty/komiksy/

Αδο: <https://www.storyboardthat.com/storyboard-creator>

Тести

1. Підзаголовок «Філіппіни. Сили тендітного життя»:
  - А) свідчення;
  - Б) щоденник;
  - В) лист;
  - Г) одкровення.
2. Автор роману «Квіти для Елджернона»:
  - А) Деніел Кіз;
  - Б) Марк Твен;
  - В) Р. Дж. Паласіо;
  - Г) Ентоні Дорр
3. «Любий Габріелю» - це лист
  - А) сина до батька;
  - Б) батька до сина;
  - В) брата до брата;
  - Г) дівчини до коханого
4. В анотації до цієї книги зазначено: «В сюжет цієї кумедної історії письменниця легко вплітає тему дітей з інвалідністю в соціумі». Що це за книга?
  - А) «Дві бабуськи в незвичайній школі...»
  - Б) «Любий Габріелю»;
  - В) «Про це говорять лише з кроликами»;
  - Г) «Магда та її вітер».
5. Андрій Бачинський є автором твору:
  - А) «140 децибелів тиші»;
  - Б) «Гарбузовий рік»;
  - В) «Марта з вулиці святого Миколая»;
  - Г) «Все те незрима світло».
6. В якому із цих творів один із героїв аутист?
  - А) «Гарбузовий рік»;
  - Б) «Любий Габріелю»;
  - В) «Диво»;
  - Г) «Мишка».
7. Головна героїня роману «Франческа, повелителька траєкторій»:
  - А) працює вчителькою;
  - Б) працює в НАСА;
  - В) є дружиною головного героя;
  - Г) є письменницею.
8. Роман «Мишка» вперше вийшов у
  - А) Польщі;
  - Б) Україні;
  - В) США;
  - Г) Норвегії.

9. «Радій життю, Ясько. Радій, як би не було тяжко. Радій кожній миті, кожному дневі. Життя так швидко минає... І, напевно, саме від цієї минулості є таким неповторним. А кожна неповторність може тривати вічність. На жаль, тільки здається...» Це цитата з твору:
- А) «До сивих гір»;
  - Б) «Гарбузовий рік»;
  - В) «Диво»;
  - Г) «Дивний випадок з собакою вночі»
10. Хто із цих авторок не лише написав книжку, а й проілюстрував її:
- А) Дзвінка Матіяш;
  - Б) Ірина Мориквас;
  - В) Катерина Бабкіна;
  - Г) Лариса Ніцой.
11. Теми булінгу немає у творі:
- А) «За межею»;
  - Б) «Диво»;
  - В) «Хто проти суперкрутих»;
  - Г) «До сивих гір».
12. Діти з інвалідністю названі Божими дарами у творі:
- А) «Мишка»;
  - Б) «Філіппіна»;
  - В) «До сивих гір»;
  - Г) «Марта з вулиці Святого Миколая».
13. Головний герой книги «Авіа, пташиний диспетчер»:
- А) ворон;
  - Б) горобець;
  - В) голуб;
  - Г) шпак.
14. Історію про 15-річну неповносправну дівчинку написала:
- А) Оксана Сайко;
  - Б) Катерина Бабкіна;
  - В) Дорж Бату;
  - Г) Лариса Ніцой.
15. Головна героїня книги «Марта з вулиці Святого Миколая» мріє стати:
- А) танцюристкою;
  - Б) художницею;
  - В) лікаркою;
  - Г) стюардесою.
16. Анне Беа («Хто проти суперкрутих») найкраще у школі:
- А) танцює;
  - Б) вчиться;
  - В) розповідає історії;
  - Г) співає.

17. Над Анне Беа («Хто проти суперкрутих») глумляться, бо:
- А) вона альбіноска;
  - Б) вона на інвалідному візку;
  - В) у неї ДЦП;
  - Г) вона аутистка
18. Головна героїня роману «Франческа, повелителька траєкторій»:
- А) сліпа;
  - Б) аутистка;
  - В) має синдром Дауна;
  - Г) страждає на ДЦП.
19. Цей автор працював певний час із дорослими та дітьми з синдромом Аспергера:
- А) Марк Геддон;
  - Б) Марк Лівін;
  - В) Оксана Луцевська;
  - Г) Шайло Гарріс.
20. «Я – незвичайна десятирічна дитина. Звісно, я роблю те саме, що й решта дітлахів. Їм морозиво. Катаюся на велосипеді (...) Але я знаю, що звичайні діти не змушують своїх однолітків тікати зарюмсаними з майданчика. Знаю, що на звичайних дітей не витріщаються знічев'я...» Так про себе говорить головний герой твору:
- А) «Диво»;
  - Б) «Авіа, пташиний диспетчер»;
  - В) «Дивний випадок з собакою вночі»;
  - Г) «Дві бабуськи...»
21. Автором твору «Дві бабуськи...» є
- А) Дзвінка Матіяш;
  - Б) Оксана Луцевська;
  - В) Лариса Ніцой;
  - Г) Ірина Мориквас.
22. «По своїй квартирі вона гасає у візку, як ураган. Але не може сама спуститися надвір, бо сходи у їхньому будинку не пристосовані для інвалідних візків, і навряд чи це колись станеться». Ця цитата з книги «Марта з вулиці Святого Миколая» стосується:
- А) Марти;
  - Б) Поліни;
  - В) цитата не з цього твору;
  - Г) мами Марти.
23. Американським письменником і відеоблогером є:
- А) Джон Ірін;
  - Б) Марк Геддон;
  - В) Шерон Дрейпер;
  - Г) Марк Лівін.

24. «Люди не знають, що їй світ кольоровий. У її уяві, у її снах усе різнокольорове. Будівлі музею бежеві, каштанові, горіхові. Їїні науковці бузкові, лимонно-жовті й рудувато-брунатні...» Ця цитата стосується головної героїні книги:
- А) «За межею»;
  - Б) «Все те незриме світло»;
  - В) «Дивний випадок з собакою вночі»;
  - Г) «Гарбузовий рік».
25. Панічно боїться бактерій головна героїня твору:
- А) «Гарбузовий рік»;
  - Б) «До сивих гір»;
  - В) «Черпахи аж до низу»;
  - Г) «За межею».
26. Про події Другої світової війни написано у романі
- А) «Рікі та дороги»;
  - Б) «Любий Габріелю»;
  - В) «До сивих гір»
  - Г) «Все те незриме світло».
27. Першою книгою головної героїні роману «Все те незриме світло» є книга
- А) «Навколо світу за вісімдесят днів»;
  - Б) «Три мушкетери»;
  - В) «Колобок»;
  - Г) «Ті, що співають у терені».
28. Пулітцерівську премію отримала книга
- А) «Мишка»;
  - Б) «Все те незриме світло»;
  - В) «Квіти для Елджернона»;
  - Г) «Диво».
29. Сергій Завалко пише: «Грін своїм твором хоче підтримати людей, які страждають від різних за ступенем складності психічних захворювань. Певною мірою, книгу можна назвати посібником для цієї групи читачів. На прикладі головної героїні письменник показав, як себе не треба поводити, маючи проблеми із психікою, та що потрібно робити, щоб позбутися цієї недуги. Прямих відсилок до другого питання у творі немає, але ці аспекти можна зрозуміти, проаналізувавши стосунки Ейзи з Дейзі й Девісом». Про яку книгу?
- А) «Черпахи аж до низу»;
  - Б) «Все те незриме світло»;
  - В) «Увесь цей світ»;
  - Г) «До сивих гір».
30. «Моя подорож крізь пекло, аби стати тією людиною, якою я мав стати» - це мотто твору:
- А) «Сталева воля»;

- Б) «Філіппіна. Сила тендітного життя»;
В) «Рікі та дороги»;
Г) «10 історій для хлопців».
31. Реальні події описано у творі:
А) «Авіа, пташиний диспетчер»;
Б) «Сталева воля»;
В) «Опікуни для жирафа»;
Г) «Диво».
32. Реальні події описано у творі:
А) «Філіппіна. Сила тендітного життя»;
Б) «Хто проти суперкрутих»;
В) «Все те незриме світло»;
Г) «Магда і вітер».
33. У творі «Хто проти суперкрутих» зображено школу:
А) норвезьку;
Б) італійську;
В) українську;
Г) американську.
34. «Іноді, коли я з іншими, я почуваюся наче перевдягненим у когось іншого. У когось, хто очевидно схожий на мене, але сам я стою десь ізбоку». Так говорить головний герой книги:
А) «Дивний випадок з собакою вночі»;
Б) «За межею»;
В) «Про це говорять лише з кроликами»;
Г) «Авіа, пташиний диспетчер».
35. Жан Ваньє так пише про цю книгу: «Це серйозна і дуже конкретна розповідь, у якій авторка відкриває своє серце, ділиться своїми думками і вірою, нерозривно між собою пов'язаними». Це книга:
А) «Філіппіна. Сила тендітного життя»;
Б) «Все те незриме світло»;
В) «Мишка»;
Г) «Про це говорять лише з кроликами».
36. У творі «За межею» зображено школу:
А) норвезьку;
Б) італійську;
В) українську;
Г) американську.
37. Юлія Юрчук про цю книгу сказала: «Чарівна книжка про підлітка, який має надто чутливу психіку. Що мене вразило, це глибина і мудрість розповіді, яка не веде до якихось змін, наче ось він став «нормальним», а навпаки — вчить приймати життя таким, яке воно є, але розуміє і з емпатією приймати. Ця книжка потрібна не лише підліткам, а й дорослим, щоб зрозуміти, що діти бувають різними і це норма». Що це за книга?

- А) «Про це говорять лише з кроликами»;
  - Б) «Хто проти суперкрутих?»
  - В) «Миша»;
  - Г) «Диво».
38. У творі «Диво» зображено школу:
- А) норвезьку;
  - Б) італійську;
  - В) українську;
  - Г) американську.
39. «Прості числа – це ті, що залишилися після відсіювання всіх кратних чисел. Мені здається, що вони подібні на саме життя. Вони дуже логічні, але вам ніколи не вдасться придумати універсальні правила для їх визначення, навіть якщо ви будете думати над цим все життя». Так розмірковує головний герой твору:
- А) «Диво»;
  - Б) «Франческа, повелителька траєкторій»;
  - В) «Дивний випадок з собакою вночі»;
  - Г) «Про це говорять лише з кроликами».
40. У книзі «Про це говорять лише з кроликами» головний герой:
- А) підліток;
  - Б) молодший школяр;
  - В) дорослий;
  - Г) міфічна істота.
41. Головну героїню книги «За межею» звать:
- А) Мелоді;
  - Б) Марта;
  - В) Ліз;
  - Г) Іванка.
42. Детективна історія вплетена в сюжет твору:
- А) «Диво»;
  - Б) «Черепахи аж до низу»;
  - В) «Сталева воля»;
  - Г) «Франческа, повелителька траєкторій».
43. Ця книга отримала відзнаку «Книга року ВВС»:
- А) «Увесь цей світ»;
  - Б) «140 децибелів тиші»;
  - В) «Гарбузовий рік»;
  - Г) «Опікуни для жирафа».
44. Головний герой твору «Дивний випадок з собакою вночі» вирушає на пошуки мами до:
- А) Лондона;
  - Б) Нью-Йорка;
  - В) Рима;
  - Г) Києва.

45. «Сенс життю Філіппіни надає любов. Так само і будь-якому життю сенс мала би надавати любов, хоч би яким було страждання, яке його пронизує. Щоб щастя могло існувати для кожної людини, незважаючи ні на що». Хто автор цих слів?
- А) Марк Геддон;
 Б) Софі Шевіяр-Лютц
 В) Шерон Дрейпер;
 Г) Катерина Бабкіна.
46. Вона «талановитий математик. Я впевнений на всі сто в тому, що вона побачить і виправить усі помилки, яких я теоретично можу припуститися при розрахунках корекції траєкторій. Комп'ютер — і той може помилятися. Чесніна ж без усіляких розрахунків на папері, провівши їх подумки в голові, може прямо на дошці намалювати потрібну траєкторію. І вона точно збігатиметься з моїм графіком, який я накреслю після ретельних обрахунків. Дар у неї такий. Часом цей дар накладає відбиток на її спосіб мислення...». Ця цитата з твору:
- А) Доржа Бату;
 Б) Андрія Бачинського;
 В) Марка Геддона;
 Г) Марка Лівіна.
47. Цей автор – українець, що зараз мешкає в США:
- А) Андрій Бачинський;
 Б) Дорж Бату;
 В) Марк Лівін;
 Г) Андрій Маслюх.
48. Мамою дитини з інвалідністю є
- А) Шерон Дрейпер;
 Б) Р. Дж. Паласіо;
 В) Оксана Сайко;
 Г) Лариса Ніцой.
49. Вкажіть правильні зв'язки:
1. Андрій Бачинський	А) «140 децибелів тиші»
2. Р. Дж. Паласіо	Б) «До сивих гір»
3. Оксана Сайко	В) «Диво»
4. Шерон Дрейпер	Г) «За межею»
5. Шайло Гарріс	
50. Вкажіть правильні зв'язки:
1. Р. Дж. Паласіо	А) Італія;
2. Марк Геддон	Б) США;
3. Гальфдан В. Фрайгоф	В) Велика Британія;
4. Дорота Траковська	Г) Польща;
	Г) Норвегія

Термінологічний словник – інклюзія⁶

- **Адаптація** - пристосування дитини до існуючих в суспільстві вимог і критерій оцінки за рахунок присвоєння норм і цінностей даного суспільства.

- **Аутизм** - важкий психічний розлад, крайня форма самоізоляції, занурення в себе.

- **Безбар'єрне середовище** – середовище, яке пристосоване для вільного пересування людей з функціональними обмеженнями через медичні, вікові, інші причини.

- **Вміння** - готовність людини ефективно виконувати дії(або діяльність)відповідно до мети і умов, за яких необхідно діяти; основою вмінь є знання; розрізняють розумові, практичні, часкові, загальні та узагальнені вміння.

- **Гіперактивність** - стан, при якому активність і збудливість людини перевищує норму. У випадку, якщо подібна поведінка є проблемою для інших, гіперактивність трактується як психічний розлад. Гіперактивність частіше зустрічається у дітей і підлітків.

- **Гіперактивність, або гіперкінетичний синдром**, – нейропсихіатричний розлад, «вбудований» у темперамент дитини. Його причина - в особливостях будови та функціонування кори головного мозку. Ці розлади дають про себе знати у перші п'ять років життя. Основні симптоми – недостатня наполегливість у навчанні, схильність швидко переходити від одного заняття до іншого, погана організованість, нерегульована надмірна активність.

- **Гіперактивні діти** - це діти, поведінка яких характеризується неуважністю, надмірною активністю та імпульсивністю, що проявляються в різних ситуаціях і зумовлюють стійку соціальну чи шкільну дезадаптацію.

- **Групи ризику** - це категорії дітей, чий соціальний стан за тими або іншими ознаками не має стабільності, які практично не можуть поодиноці перебороти труднощі, що виникли в їхньому житті; все це в результаті може призвести до втрати ними соціальної значущості, духовності, морального образу, біологічної загибелі.

- **Дефектолог** - спеціаліст з повною вищою освітою за спеціальністю дефектологія - за напрямками: олігофренопедагогіка , тифлопедагогіка, сурдопедагогіка, логопедія.

- **Діти з особливими потребами** - поняття, яке широко охоплює всіх учнів, чії освітні проблеми виходять за межі загальноприйнятої норми:

- діти з особливостями психофізичного розвитку,

- обдаровані діти,

- діти із соціально вразливих груп(з дитячих будинків тощо).

- **Діти з особливостями (порушеннями) психофізичного розвитку** - діти, які мають відхилення від нормального фізичного чи психічного розвитку, зумовлені вродженими чи набутими розладами.

- **Дитячий церебральний параліч** - є узагальнюючим терміном для групи захворювань, які проявляються в першу чергу порушеннями рухів, рівноваги та положення тіла. Причинами виникнення церебрального паралічу є порушення розвитку мозку або пошкодженням однієї чи декількох його частин, які контролюють м'язовий тонус та моторну активність (рухи). Перші прояви ураження нервової системи можуть бути видимими відразу після народження, а ознаки формування ДЦП можуть виявлятися ще в грудному віці. Для всіх людей з церебральними паралічами є однаково важкими складнощі контролю над власними рухами та координування роботи м'язів. Через це навіть простий рух є складним для виконання при ДЦП.

---

⁶ <http://doshkillab.blogspot.com/2011/10/blog-post.html>

- **Емпатія** -(співпереживання) - збагнення емоційних станів іншої людини, здатність емоційно відгукуватися на переживання інших людей.

-**Загальний недорозвиток мовлення (ЗНМ)** – різні мовленнєві розлади, при яких у дітей порушене формування всіх компонентів системи мовлення , що відносяться до звукової і змістовної сторони.

- **Затримка психічного розвитку** – це порушення нормального темпу психічного розвитку, в результаті чого дитина шкільного віку залишається в колі дошкільних ігрових інтересів.

- **Затримка психічного розвитку** - це поняття, яке говорить про сповільнення темпу психічного розвитку, яке частіше виявляється під час вступу до школи і виражається в недостатності загального запасу знань, обмеженості уявленнь, незрілості мислення, малій інтелектуальній цілеспрямованості, переважанні ігрових інтересів, швидкою перенасичення в інтелектуальній діяльності.

- **Здібності** – індивідуально-психологічні особливості як суб'єктивна умова успішного виконання визначеного типу діяльності. Здібності не зводяться до знань, умінь та навичок індивіда, їх проявами є швидкість, глибина, легкість і міцність оволодіння засобами та прийомами діяльності, формуються на основі задатків.

-**Знання** – це відображення дійсності, сукупність відомостей про неї, форма духовного оволодіння дійсністю, інформація.

- **Інвалід** – особа зі стійким розладом функцій організму, зумовленим захворюванням, травмою (її наслідками) або вродженими розладами розумового чи фізичного розвитку, що призводить до обмеження життєдіяльності.

- **Інвалідність** – передбачає втрату або дефіцит фізичної чи розумової спроможності.

- **Індивідуальний навчальний план (ІНП)** – письмовий план, який розробляється командою педагогів і містить короткотермінові та довготермінові цілі, що відображають і враховують попередньо оцінені потреби і здібності дитини.

- **Індивідуальна програма реабілітації** – комплекс оптимальних видів, форм, обсягів, термінів реабілітаційних заходів з визначенням порядку і місця їх проведення, спрямованих на відновлення та компенсацію порушень або втрачених функцій організму і здібностей конкретної особи до виконання видів діяльності, визначених у рекомендаціях медико-соціальної експертної комісії.

- **Інклюзія** – це політика й процес, який передбачає отримання більших можливостей в навчанні та соціальному житті для всіх дітей (з особливими потребами та інших дітей).

- **Інклюзивна освіта** – це система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права навчатися за місцем проживання , що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами, зокрема дитини з особливостями психофізичного розвитку, в умовах загальноосвітнього закладу.

- **Інклюзивна школа** – модель закладу освіти, який забезпечує інклюзивну освіту як систему освітніх послуг, зокрема: адаптує навчальні програми та плани, фізичне середовище, методи та форми навчання, використовує існуючі в громаді ресурси, залучає батьків, співпрацює з фахівцями для надання спеціальних послуг відповідно до різних освітніх потреб дітей, створює позитивний клімат у шкільному середовищі.

- **Інклюзивний підхід** – створення таких умов, за яких усі учні мають однаковий доступ до освіти, у тому числі діти з особливими освітніми потребами, які навчаються у загальноосвітніх школах; водночас, усі учні мають можливість отримати досвід, знання, які сприяють подоланню упереджень й дискримінації та сприяють формуванню позитивного ставлення до тих, хто «відрізняється».

- **Інтеграція** - зусилля, спрямовані на введення дітей з особливими освітніми потребами у регулярний освітній простір. Ми пристосовуємо учня до вимог школи.

- **Кабінет психологічного розвантаження** - вдосконалений варіант кімнати відпочинку, в якій створені оптимальні умови для швидкого і ефективного зняття емоційного перенапруження, відновлення працездатності, проведення психотерапевтичних та психогігієнічних заходів.

- **Компенсація** - відновлення недорозвинутих чи порушених психофізичних функцій шляхом використання збережених чи перебудови частково порушених функцій.

- **Корекція** - це система заходів, спрямована на виправлення недоліків психології або поведінки людини з допомогою спеціальних засобів психологічного впливу; психокорекційні впливи, спрямовані на зміну поведінки і розвиток особистості .

- **Логопед** - спеціаліст, який має повну вищу освіту за спеціальністю «Логопедія». Здійснює навчально-корекційну, компенсаторну, реабілітаційну роботу з дітьми, які мають мовленнєві порушення.

- **Мейнстрімінг** - розглядається як стратегія, за якої учні з особливими потребами, спілкуються з однолітками на святах, у рамках різних програм дозвілля але при цьому можуть навіть навчатися в різних школах.

- **Методи навчання** - спосіб досягнення навчальної мети, зокрема, послідовних взаємопов'язаних дій вчителя й учнів, які забезпечують засвоєння змісту освіти, формується світогляд учня, розвиваються його здібності. Класифікація методів:

- за джерелами здобуття знань: словесні, наочні, практичні;

- за характером пізнавальної діяльності: репродуктивні, частково-пошукові, дослідницькі, проблемного викладу.

- **Мотивація** - система мотивів або стимулів, яка спонукає людину до конкретних форм діяльності або поведінки. Мотивами можуть виступати уявлення й ідеї, почуття й переживання, що виражають матеріальні й духовні потреби людини. Одна й та сама діяльність може здійснюватись за різних мотивів.

- **Мультидисциплінарна команда** - співпраця фахівців різних спеціальностей з метою обміну інформацією і досвідом для створення нових і вдосконалених методів вирішення проблем та планування навчальної діяльності учнів з особливими потребами.

- **Навчальний результат** - це загальне твердження, яке визначає, що учень зможе виконувати (видима діяльність або поведінка) наприкінці навчання. Формування навчального результату називають «компетенціями» і «навичками».

- **Навчання** - процес здобуття знань, навичок і установок для певного виду діяльності організованим способом.

- **Навички** - дії, складові частини яких у процесі багаторазового повторення стають автоматичними. Навички характеризуються високим ступенем засвоєння і відсутністю по елементній свідомій регуляції та контролю.

- **Обдарована дитина** - дитина, яка володіє комплексом задатків і здібностей, які, за сприятливих умов, дозволяють потенційно досягти значних успіхів у певному виді діяльності.

- **Психологопедагогічний супровід** - системна діяльність практичного психолога та спеціального педагога, спрямована на створення комплексної системи клініко - психологічних, психологічно-педагогічних і психотерапевтичних умов, що сприяють засвоєнню знань, умінь і навичок, успішній адаптації, реабілітації, особистісному становленню особи, нормалізації сімейних стосунків, її інтеграції в соціум.

- **Реабілітація** - система медичних, психологічних, педагогічних, фізичних, професійних, трудових заходів, спрямованих на надання особам допомоги у відновленні та компенсації порушених або втрачених функцій організму, усуненні обмежень їх життєдіяльності для досягнення і підтримання соціальної і матеріальної незалежності, трудової адаптації та інтеграції в суспільство.

- **Реабілітаційні послуги** - послуги, спрямовані на відновлення оптимального фізичного, інтелектуального, психічного і соціального рівня життєдіяльності особи з метою сприяння її інтеграції в суспільство.

- **Реабілітаційна установа** - заклад чи відділення, структурні підрозділи, незалежно від форм власності, що здійснюють реабілітацію інвалідів і дітей - інвалідів відповідно до державних соціальних нормативів у сфері реабілітації.

- **Розумово відсталі діти** - це діти, у яких в результаті органічних уражень головного мозку спостерігається порушення нормального розвитку психічних, особливо вищих пізнавальних, процесів, труднощів формування інтересів і соціальної мотивації діяльності. У багатьох розумово відсталих дітей спостерігаються порушення у фізичному розвитку: дисплазії, деформації форми черепа і розмірів кінцівок, порушення загальної, дрібної і артикуляційної моторики, труднощі формування рухових автоматизмів.

- **Синдром дефіциту уваги і гіперактивності** (скорочено СДУГ) - неврологічно-поведінковий розлад розвитку, що починається в дитячому віці. Проявляється такими симптомами, як труднощі концентрації уваги, гіперактивність і погано керована імпульсивність.

- **Соціалізація** - процес становлення особистості, поступове засвоєння нею вимог суспільства, придбання соціально значимих характеристик свідомості і поведінки, які регулюють її взаємини із суспільством.

- **Спеціальна освіта** - дошкільна, загальна, середня, професійно-технічна та вища освіта, для отримання якої особам з особливими психофізичними розвитку створюють спеціальні умови.

- **Спеціальні умови для отримання освіти** - умови навчання, в тому числі спеціальні програми та методи освіти, індивідуальні технічні навчальні засоби, підручники, навчальні посібники, а також педагогічні, медичні, соціальні та інші послуги, без яких неможливо або ускладнено засвоєння загальноосвітніх та професійних навчальних програм особам з особливостями психофізичного розвитку.

- **Спеціальні навчальний заклад** - навчальний заклад, створений для навчання осіб з особливостями психофізичного розвитку (школа, школа-інтернат, спеціальний навчально-виховний комплекс, об'єднання, навчально-реабілітаційний центр).

- **Спеціальний навчальний підрозділ** - структурний підрозділ загальноосвітнього навчального закладу, створений для навчання осіб з фізичними та /або розумовими порушеннями, з метою надання спеціальних освітніх послуг, у закладах за місцем проживання осіб.

ЛІТЕРАТУРА

1. 10 історій для хлопців. Львів: ВСЛ, 2017. 158 с.
2. Тетра інкляюзія. К.: Видавничий центр «12», 2018. 206 с.
3. Тетра інкляюзія. К.: Видавничий центр «12», 2019. 256 с.
4. Акерлі І. Ларс ЛОЛ. Львів: ВСЛ, 2019. 200 с.
5. Бабкіна К. Гарбузовий рік. Львів: ВСЛ, 2014. 48 с.
6. Бабкіна К. Шапочка і кит. Львів: ВСЛ, 2015. 60 с.
7. Бату Д. Франческа. Повелителька траєкторій. Львів: ВСЛ, 2018. 304 с.
8. Бату Д. Франческа. Володарка офіцерського жетона. Львів: ВСЛ. 592 с.
9. Бачинський А. 140 децибелів тиші. Львів: ВСЛ, 2015. 128 с.
10. Брандіс К. Фристайлерка. Київ: #книголав, 2018. 416 с.
11. Гарріс Ш. Сталева воля. Київ: Брайт Стар Паблішинг, 2017. 280 с.
12. Геддон М. Дивний випадок із собакою вночі. Львів: Кальварія, 2010. 216 с.
13. Гримич М. Клавка. Київ: Нора-Друк, 2019. 336 с.
14. Грін Дж. Черепахи аж до низу. Київ: КМ-Букс, 2018. 296 с.
15. Гордер Ю. У дзеркалі, у загадці. Львів: [Літопис](#), 1998. 157 с.
16. Деркачова О. Коли прокинешся. Брустурів: Дискурсус, 2018. 192 с.
17. Деркачова О. Дім Терези. Брустурів: Дискурсус, 2018. 192 с.
18. Дорр Е. Все те незриме світло. Харків: КСД, 2016. 352 с.
19. Драчківська О. Зайчик-нестрибайчик та його смілива мама. Чернівці: Книги - XXI, Чорні вівці, 2019. 32 с.
20. Дрейпер Ш. М. За межею. К.: Рідна мова, 2018. 246 с.
21. Еліотт Р. Просто тому що... К.: Час Майстрів, 2013. 32 с.
22. Лівін М. Рікі та дороги. Харків: Віват, 2017. 140 с.
23. Лушевська О. Авіа, пташиний диспетчер. Київ: Грані-Т, 2015. 92 с.
24. Лушевська О., Гайдамака Є. Опікуни для жирафа. Львів: ВСЛ, 2018. 28 с.
25. Кізі К. Над зозулиним гніздом. Київ: КМ-Букс, 2017. 352 с.
26. Кіз Д. Квіти для Елджернона. Харків: КСД, 2015. 304 с.
27. Кіз Д. Таємнича історія Біллі Міллігана. Харків: КСД, 2016. – 512 с.
28. Матіяш Дз. Марта з вулиці святого Миколая. Львів: ВСЛ, 2017. 240 с.
29. Мориквас І. Магда і вітер. Київ: А-ба-ба-га-ла-ма-га, 2017. 24 с.
30. Надикто В. Пригоди Даші й Тіні. Київ: Видавничий центр «12», 2017. 94 с.
31. Неслухняний хвостик. Тернопіль: Белкар-книга. 64 с.
32. Нікуліна А. Сіль для моря. Харків: Vivat, 2017. 224 с.
33. Ніцой Л. Дві бабуськи??? в незвичайній школі, або Скарб у візку. Київ: Самміт-книга, 2017. 192 с.
34. Осмолівська О. Сонце в озері твоєму. Київ: Видавничий центр «12», 2016. 32 с.
35. Паласіо Р. Дж. Диво. Харків: Віват, 2016. 368 с.
36. Пірог Є. Сім дорослих днів. Київ: Видавничий центр «12», 2019. 232 с.

37. Пірог Є. Тридцять перший меридіан. К.: Видавничий центр «12», 2018. 84 с.
38. Радущинська О. Метелики у крижаних панцирах. Львів: ВСЛ, 2015. 160 с.
39. Сайко О. До сивих гір. Львів: Піраміда, 2015. 140 с.
40. Сйон. Дитя землі. Київ: Видавництво, 2017. 120 с.
41. Сульберг А. Хто проти суперкрутих. Львів: ВСЛ, 2017. 208 с.
42. Тераковська Д. Мишка. Київ: Грані-Т, 2013. 360 с.
43. Фрайгоф Г. Любий Габрієлю. Львів: ВСЛ, 2018. 156 с.
44. Хьоглунд А. Про це говорять лише з кроликами. Київ: Видавництво, 2017. 56 с.
45. Черкасенко С. Маленький горбань. Київ: Школа ВД, 2009. 176 с.
46. Шевіяр-Лютц С. Філіппіна. Сила тендітного життя. Львів: Свічадо, 2016. 96 с.
47. Шмітт Е. Е. Оскар і Рожева Пані. Кальварія, 2009. 96 с.
48. Юн Н. Увесь цей світ. Харків: КСД, 2017. 304 с.